

Ny OECD-rapport om tillgång till forskningsresultat

I september publicerade OECD en ny rapport om vetenskaplig publicering, den snabbast växande sektorn inom mediaindustrin med intäkter på mellan 7 och 11 miljarder USD år 2004. Rapporten är en del i ett större projekt om digitalt innehåll. Författare är John Houghton, Victoria University, Australia och Graham Vickery vid OECD:s Directorate for Science, Technology and Industry.

<http://www.oecd.org/dataoecd/42/12/35393145.pdf>

Nya affärsmodeller för både OA-system (t.ex. OA-tidskrifter med "Author-pays", institutionella och andra öppna arkiv) och system baserade på prenumerationsavgifter (t.ex. campuslicenser, "Big Deals") har analyserats för att se om och hur forskning och kunskapspridning påverkas.

Man har sett att forskningspraxis influeras av den ökade tillgängligheten till forskningsdata. Användarnas växande krav på direkt tillgång till primärdatakällor leder till förändrade affärsmodeller för förlagsindustrin.

På regeringsnivå gäller principen om maximal tillgång till offentligt finansierade data för att stimulera innovationer, främja vetenskapliga framsteg, underlätta forskarutbildning och få bästa möjliga samhällsliga avkastning på gjorda investeringar. För att nå dessa mål krävs samordnade insatser på både nationell och internationell nivå. Redan i januari 2004 antogs faktiskt principen om maximal tillgång till offentligt finansierade data vid ett möte med OECD:s vetenskapsministerråd. Se "*Declaration on Access to Research Data from Public funding*". <http://www.oecd.org/document/0,2340,>

Roller för forskningsråd och andra anslagsgivare

Rapporten understryker att forskningsråd och andra anslagsgivare har ett antal viktiga uppgifter vad gäller utveckling och spridning av digitalt innehåll:

- Uppmuntra en forskningsevaluering som är neutral i förhållande till publiceringsmodell och som bevarar eller tom höjer kvaliteten
- Utveckla nya metoder för att mäta signifikans och användning av OA- arkiv i syfte att förbättra sina egna och andra aktörers utvärderingar
- Samarbeta med andra institutioner och forskare för att bättre hantera problem i samband med spridning av forskningsresultat via nya media.
- Främja en mångfald av offentliga och privata informationskällor för att få en optimal tillgång till vetenskaplig och teknisk information.

CIBER rapport visar ökning av OA-publicering

I september kom rapporten "New Journal Publishing Models: An International Survey of Senior Researchers", en uppföljning av en tidigare CIBER rapport från 2004. (CIBER - **C**entre for **I**nformation **B**ehaviour and the **E**valuation of **R**esearch – delas mellan City University och University College i London). Rapporten är skriven av Ian Rowlands och Dave Nicholas och baseras på en enkät till 5 513 seniora forskare, som 2004 publicerat i tidskrifter indexerade av ISI.

29 % säger sig nu ha publicerat i någon OA-tidskrift, en uppgång med 18 procentenheter jämfört med den tidigare studien. Antalet som väl eller mycket väl känner till OA har ökat med 10 procentenheter och gruppen som inte hört talas om OA har minskat med hela 25 procentenheter. 81% säger nu att de har viss kännedom om OA mot 66% år 2004.

Författarna har en stark tro på att deras artiklar blir mer tillgängliga via OA och 75 % instämmer med påståendet att höga priser försämrar tillgång.

CIBER rapporten är beställd av The Publishers Association samt International Association of Scientific, Technical and Medical Publishers.

Hela rapporten finns på

http://www.ucl.ac.uk/ciber/ciber_2005_survey_final.pdf

The Open Content Alliance (OCA) <http://www.opencontentalliance.org/> är ett stort nytt projekt för att scanna tryckta böcker och indexera dem så att de blir sökbara i ett permanent öppet arkiv. Projektet lanserades den 3 oktober av ett internationellt konsortium av både kommersiella och icke-kommersiella organisationer. The Internet Archive står bakom idén och sköter administrationen. Brewster Kahle, grundaren av The Internet Archive beskriver OCA så här:

"Is Open Content the next step in the traditions of Open Source and an Open Network? Many people seem to think so (and wouldn't it be great?). Working with libraries, government institutions, archives, technology companies, web companies-- and we all are saying the same thing-- it is time to have more great material available on the Internet and to be able to have it be open and free. The opportunity before all of us is living up to the dream of the Library of Alexandria and then taking it a step further-- Universal access to all knowledge. Interestingly, it is now technically doable. Then the question became-- is it in the interest of enough people and institutions to get there? "

Yahoo indexerar innehållet, Adobe och HP Labs tillhandahåller teknologin. Innehållet kommer från de institutioner som anmäler intresse att delta. F.n. deltar University of California, University of Toronto, National Archives of the UK, European Archive, Biodiversity Heritage Library, the Smithsonian Institution Libraries, Columbia University, Emory University, Johns Hopkins University Libraries, McMaster University, Rice University, York University, Universities of British Columbia, Ottawa, Pittsburgh och Virginia. Dessutom deltar Research Libraries Group (RLG) och Microsoft.

Det blir Open Access till de böcker som ligger i den publika domänen och till böcker med tillstånd från rättighetshavaren.

Till skillnad från Google kommer OCA att scanna in böcker först efter tillstånd från rättighetshavarna, medan Google skannar direkt om rättighetshavarna inte aktivt meddelat att de inte ger tillstånd.

De inscannade böckerna återfinns i **Open Library** <http://www.openlibrary.org/>

Öppet brev till universitetsledningarna om allt dyrare tidskrifter

Theodore Bergstrom, professor i ekonomi vid University of California, Santa Barbara (en av föreläsarna vid NCSC2004 <http://www.lub.lu.se/ncsc2004>) och professor R. Preston McAfee, Professor of Business, Economics & Management vid California Institute of Technology, har publicerat ett intressant förslag,

utformat som ett öppet brev till alla universitetsledningar. Brevet inleds med ett antal slående exempel på prisskillnader mellan kommersiella och icke-kommersiella utgivare; prisskillnader som finns inom alla ämnen. Kostnad per sida resp. kostnad per citering redovisas (se tabell nedan).

Mot denna bakgrund rekommenderar Bergstrom och McAfee följande:

1. Universities should assess overhead charges for the support services of editors working for journals that have basic library subscription rates of more than a threshold level of cost per measured unit of product.
2. University libraries should refrain from buying bundled packages from large commercial publishers and should set clear minimal standards of cost effectiveness for individual journals to which they subscribe.

Enligt Bergstrom och McAfee är det rimligt att tänka sig att en tidskriftsredaktör som hanterar ca 100 artiklar/år använder ca 20 % av en sekreterares tid plus kontorsutrymme, material och annat. En overhead på minst \$12 000/år borde därför lämpligen kunna debiteras tidskriften/förlaget.

Läs hela brevet "*An Open Letter to All University Presidents and Provosts Concerning Increasingly Expensive Journals*" <http://www.hss.caltech.edu/~mcafee/Journal/OpenLetter.pdf>

Se också "*The Costs and Benefits of Site Licences to Academic Journals*", Proceedings of the National Academy of Sciences, Jan. 04, by C.T. Bergstrom and T.C. Bergstrom. Några exempel:

	Cost per page		Cost per citation	
	For-profit	Non-profit	For-profit	Non-profit
Ecology	\$1.01	\$0.19	\$0.73	\$0.05
Economy	\$0.83	\$0.17	\$2.33	\$0.15
Atmosph.sci	\$0.95	\$0.15	\$0.88	\$0.07
Mathematics	\$0.70	\$0.27	\$1.32	\$0.28
Neurosciences	\$0.89	\$0.10	\$0.23	\$0.04
Physics	\$0.63	\$0.19	\$0.38	\$0.05

ALPSP-rapporten 11 oktober

<http://www.alpss.org/publications/FAOAccomplete.pdf>

I oktober kom den ivrigt väntade rapport som beställts av Association of Learned and Professional Society Publishers (ALPSP), American Association for the Advancement of Science (AAAS) samt HighWire Press och med data även från Association of American Medical Colleges. Rapporten '**The Facts About Open Access**' har

studerat OA effekter på vetenskaplig publicering och utförts av den oberoende konsultfirman Kaufman-Wills Group LLC.

Fas ett bestod av en enkät mailad till tidskrifter publicerade av ALPSPs och AAMCs medlemmar, till HighWires tidskrifter med Delayed OA samt till tidskrifterna i DOAJ. Svarsfrekvensen var låg med svar från knappa 500 titlar (248 från DOAJ, 85 från HW, 34 från AAMC och 128 från ALPSP).

Fas 2 innebar djupintervjuer med 20 förlag av alla typer och storlekar representerande över 4000 tidskrifter.

Ett intressant resultat är att 52 % av OA-tidskrifterna inte tar ut artikelavgifter medan en betydligt högre andel av övriga tar ut någon form av sidavgifter. Prenumerationsavgifter representerar mellan 67 och 72% av de totala intäkterna för ALPSP, AAMC och HW. 75 % av ALPSP-tidskrifterna redovisade vinst medan 22 % gick med förlust.

En överväldigande majoritet ansåg att OA tidskrifter "would be prevalent or successful". Studien ger ingen klar bild av "the economics of OA". Det framgår klart att traditionella prenumerations-tidskrifter av alla typer och storlek känner press från OA och ett behov av att reagera.

Studien har fått en viss faktakritik. bl a för att man jämfört väletablerade tidskrifter (ALPSP, AAMC och HighWire) med mycket unga tidskrifter (DOAJ) och för uppgifter rörande peer-review och OA-tidskrifter. Se bl.a. Jan Velterop, <https://mx2.arl.org/Lists/SPARC-OAForum/Message/2438.html>, Fred Friend , <https://mx2.arl.org/Lists/SPARC-OAForum/Message/2447.html> och BioMed Central, <https://mx2.arl.org/Lists/SPARC-OAForum/Message/2444.html>

Kritiken har resulterat i ett Post-publication Addendum den 24 oktober. <http://www.alpssp.org/publications/pub11.htm>

Se också Peter Subers intervju med Cara Kaufman i SPARC Open Access Newsletter, 2005-11-02 <http://www.earlham.edu/~peters/fos/newsletter/11-02-05.htm> - kaufman

"The Adelphi Charter" för en balanserad upphovsrätt

The Royal Society for the Encouragement of Arts, Manufactures and Commerce (RSA) grundades i London 1754 och är en ytterst respekterad institution över hela världen.

The Adelphi Charter on Creativity, Innovation and Intellectual Property

lades fram av RSA den 13 oktober. Det är ett mycket viktigt och välformulerat manifest som yrkar på en återgång till den traditionella balansen mellan rättigheterna för kreatörer och för användare. Bakom manifestet står en internationell kommission av framstående forskare som Sir John Sulston, nobelpristagare i medicin 2002, välkända jurister som professorerna Lawrence Lessig och James Boyle och biblioteksledare som Lynne Brindley, chef för The British Library.

I manifestet uppmanas världens regeringar och det internationella samfundet att anta följande nio grundläggande principer:

1. Laws regulating intellectual property must serve as means of achieving creative, social and economic ends and not as ends in themselves.
2. These laws and regulations must serve, and never overturn, the basic human rights to health, education, employment and cultural life.
3. The public interest requires a balance between the public domain and private rights. It also requires a balance between the free competition that is essential for economic vitality and the monopoly rights granted by intellectual property laws.
4. Intellectual property protection must not be extended to abstract ideas, facts or data.
5. Patents must not be extended over mathematical models, scientific theories, computer code, methods for teaching, business processes, methods of medical diagnosis, therapy or surgery.
6. Copyright and patents must be limited in time and their terms must not extend beyond what is proportionate and necessary.
7. Government must facilitate a wide range of policies to stimulate access and innovation, including non-proprietary models such as open source software licensing and open access to scientific literature.
8. Intellectual property laws must take account of developing countries' social and economic circumstances.
9. In making decisions about intellectual property law, governments should adhere to these rules:
 - There must be an automatic presumption against creating new areas of intellectual property protection, extending existing privileges or extending the duration of rights.
 - The burden of proof in such cases must lie on the advocates of change.
 - Change must be allowed only if a rigorous analysis clearly demonstrates that it will promote people's basic rights and economic well-being.
 - Throughout, there should be wide public consultation and a comprehensive, objective and transparent assessment of public benefits and detriments.

Manifestet kommer att sändas till världens regeringar och till cheferna för internationella organisationer som WIPO, WTO, UNESCO och FN.

Det är viktigt att biblioteken engagerar sig både nationellt och internationellt för att få gehör för att de nio principerna i The Adelphi Charter skall fungera som ett rättesnöre för lagstiftning och licenser på det upphovsrättsliga området.

The Adelphi Charter. Texten, kommissionsmedlemmarna, kontaktinfo:

<http://www.adelphicharter.org/>

Kvartalsrapport Oxford Open

Resultaten från det första kvartalet visar markanta skillnader mellan discipliner. *Oxford Open* lanserades 1 juli i år av Oxford Journals (Oxford University Press) och ger författare till accepterade artiklar möjlighet att välja OA mot betalning.

21 tidskrifter deltar i första vändan. Ytterligare 19 kommer med efter årsskiftet. *Oxford Open* innebär omedelbar fri tillgänglighet och obegränsad användning för utbildning och forskning.

Sett över all ämnesområden har OA valts av 9 % av författarna men bara inom områdena biovetenskaper och medicin. Inga författare inom humaniora eller samhällsvetenskap har hittills valt OA-vägen.

9 av de 21 tidskrifterna har publicerat OA-artiklar. Skillnaderna är stora mellan tidskrifterna. Vissa biovetenskapliga titlar har publicerar knappa 5 % OA-artiklar och andra ca 17 %. De flesta författare som väljer OA kommer från institutioner som har prenumeration. Dessa institutioner får enligt *Oxford Open*-modellen rabatt på artikelavgiften: £800 istället för £1500.

Oxford Open är den senaste av de fyra OA-modeller som testas av Oxford Journals. Övriga är delfinansierad OA med *Journal of Experimental Botany*, sponsrad OA med *Evidence-based Complementary and Alternative Medicine* (eCAM) samt full OA med *Nucleic Acids Research* (NAR). NAR är en av de första viktiga naturvetenskapliga tidskrifterna som gick över till full OA (jan 2005). Eftersom NAR fått positivt gensvar från både läsare och författare och antalet insända manus stadigt ökat kommer full OA att fortsätta 2006,

Läs mer om Oxford Open

<http://www.oxfordjournals.org/oxfordopen/>

NHS England förnyat avtalet med BMC till mars 2008

Medlemskapet innebär att 1,4 miljoner anställda inom *National Health Services England (NHS)* kan fortsätta publicera sina artiklar i BioMed Centrals referentbedömda OA-tidskrifter utan att dra på sig direkta artikelavgifter.

I studien "*How accessible is NHS-funded research to the general public and to the NHS's own researchers?*" fann man att mindre än 30% av NHS-finansierad forskning var tillgänglig för allmänheten och bara 40 % var direkt tillgänglig för NHS-anställda, NHS England tecknade sitt första medlemsavtal med BioMed Central i april 2003 och därefter har det varit en kraftig ökning i support och användning från forskare vid NHS England. Antalet insända manuskript har ökat nästan sex gånger jämfört med första året. 2004 - 2005 (11 nov) har NHS-artiklar i BMC tidskrifter ökat med 51 % och antalet nerladdningar av deras artiklar har ökat fem gånger.

Nyheter och Notiser är sammanställda av **Ingegerd Rabow**, projektledare ScieCom, förste bibliotekarie Lunds Universitets Bibliotek, Biblioteksdirektionen
Ingegerd.Rabow@lub.lu.se